

DORPSONTWIKKELINGSPLAN BARCHEM EN ZWIEP 2016 - 2026

SEPTEMBER 2017

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	blz. 4 - 5
Inleiding	blz. 6 - 7
Hoe hebben we het dorpsplan aangepakt?	blz. 8 - 11
Welke thema's staan in het dorpsplan?	blz. 12
Thema 1: Verkeer & veiligheid	blz. 12 - 14
Thema 2: Voorzieningen	blz. 14 - 16
Thema 3: Recreatie & toerisme	blz. 17 - 19
Thema 4: Sport	blz. 19 - 21
Thema 5: Wonen	blz. 21 - 23
Nawoord: Hoe nu verder?	blz. 24 - 26

VOORWOORD

In Barchem en Zwiep voelen de bewoners zich tevreden met hun dorp en de omgeving. Deze constatering in dit plan stemt tot vreugde. Maar moeten we dan maar niets meer doen?

Natuurlijk niet, er zijn nog genoeg belangrijke knelpunten en wensen die om een oplossing vragen. Dat vraagt soms stevig en slim, gericht aanpakken en doorzetten, omdat er regelgeving bestaat die gericht is op het scheppen van rechtszekerheid. Ze zijn vaak in het verre verleden opgesteld en pakken voor onze gemeenschappen niet meer goed uit. De snelle ontwikkelingen op gebieden als verkeer en veiligheid vragen regels die van deze tijd zijn.

Ook de ontgroening en vergrijzing van onze bevolkingssamenstelling manifesteren zich nu en zeker in de nabije toekomst. Dat zijn processen, die al in een verleden zijn gestart en die niet in een handomdraai zijn te keren. Wel vragen ze eigentijdse oplossingen op gebieden als wonen en zorg.

De werkgroep die dit plan voorbereide heeft veel en goed werk verricht: uw meningen gevraagd, ze op een rij gezet, keuzen gemaakt en dit toegankelijk opgeschreven. We kunnen als dorpsgemeenschappen nu gericht verder met het uitwerken van de onderwerpen in de kernthema's. Belangrijk en leuk werk, waar veel vindrijkheid en doorzettingsvermogen voor nodig is om door "in beton gegoten regels" bij te doen stellen.

Jammer is dat blijkbaar "duurzaamheid en energietransitie" niet aan bod kwamen bij de inventarisatieronden. Wie een beetje verder kijkt, weet dat dit onderwerpen zijn die de komende tien jaren ons leven drastisch zullen beïnvloeden. Schaarste lijkt er niet te bestaan op dit moment van lage prijzen van fossiele brandstoffen. Evenmin hebben we in onze dorpen veel last van vuile lucht door verkeer. Ook wonen we gemiddeld op 10 meter boven NAP, dus voorlopig droge voeten. Dat is allemaal waar, maar de overheidslagen zullen ons toch met ingrijpende regelingen confronteren. Dus laten we nu al nadenken en kansen grijpen. Ik pleit voor een speciale werkgroep met gemotiveerde (jongere) mensen, die deze onderwerpen met oplossingen op de kaarten van Barchem en Zwiep zetten.

Het verheugt me dat het thema sport een van de vijf hoofdthema's is geworden. Sport is goed voor het lichamenlijk en geestelijk welzijn, voor jongeren, maar zeker ook voor ouderen. Het bevordert bovendien het ontwikkelen van ruimere sociale contacten

We zijn dorpen met relatief veel verenigingen. Knelpunt wordt steeds meer de beschikbaarheid (vergrijzing en ontgroening) van – bestuurlijke – vrijwilligers. Het handhaven van het aantal verenigingen zal moeilijk worden met toenemende knelpunten op dit vlak. Efficiënte inzet van beschikbare vrijwilligerscapaciteit wordt een belangrijk punt.

Maar als je naar de samenstelling van de werkgroep kijkt, dan word je toch weer optimistisch. Het kan: jong en ouder, vrouwen en mannen, maken met elkaar een plan dat een prima basis vormt voor de komende 5 tot 10 jaren!

Ik bedank de werkgroep voor hun bewonderenswaardige inzet en het product. Die dank geldt ook de begeleiding door DKK (vereniging Dorpshuizen en Kleinen Kernen) en de GSF (Gelderse Sport Federatie). We kunnen de creativiteit en inzet in onze dorpen weer goed kwijt de komende 10 jaren!

Namens het bestuur van de Vereniging Contact Barchem,

Henny Wildschut
Voorzitter

E-mail: belangen@contact-barchem.nl

INLEIDING

De inwoners van Barchem en Zwiiep zijn trots op hun dorp. Ze geven een hoog wooncijfer (7,8) en hebben in interviews en enquêtes duidelijk gemaakt dat er het fijn wonen is. Voor de werkgroep Dorpsplan Barchem en Zwiiep 2016-2026 is dit een belangrijk gegeven. Waarom iets veranderen als de inwoners van Barchem en Zwiiep niet vinden dat dit nodig is? En wat vinden zij wel nodig? Aan ons de taak dit te inventariseren en in dit plan in kaart te brengen!

Barchem en Zwiiep hebben zo'n 1.750 inwoners met een bevolkingsdichtheid van bijna 70 inwoners per vierkante kilometer. Er zijn iets meer vrouwen (885) dan mannen (870). De meeste inwoners zijn tussen de 45 en 65 jaar. De helft van alle inwoners is getrouwd. 5% van de inwoners is gescheiden en 6% is verweduwd (bron: CBS, 1-1-2017).

Fietsend verkende de werkgroep de plus- en minpunten van Barchem en Zwiiep.

Het Dorpsontwikkelingsplan Barchem-Zwiiep 2016-2026 (DOP) is een toekomstplan met ideeën over hoe Barchem en Zwiiep er volgens de inwoners over 10 jaar uit zouden moeten zien. Het doel van het DOP is de leefbaarheid te behouden en te verbeteren. Voor de werkgroep was het een leuke uitdaging om de inbreng uit alle bijeenkomsten en onderzoeken te vertalen naar de wensen en ambities. Niet alleen omdat we nieuwsgierig waren, maar ook omdat we onderling veel plezier hebben gehad.

We gingen er enthousiast mee aan het werk: voor welke uitdagingen staan we in onze dorpen? Wat kregen we veel bruikbare informatie! Bij de pluspunten werden vooral

genoemd: de mooie omgeving, de school, de gezelligheid van het dorp, onze actieve verenigingen, sociale controle, het dorpsgevoel, rust, kleinschalig en fijn wonen, winkels en voorzieningen. Bij de minpunten ging het om: gebrek aan pinautomaat, gebrekkig openbaar vervoer, vrij dure woningen, te hard rijden, slechte voetverbinding tussen Barchem en Zwiep (en Lochem), vergrijzing, veel geklets, gebrek aan starterswoningen, slechte trottoirs, geen gezellige dorpskern en dat veel gevraagd wordt van vrijwilligers. De plus- en minpunten hebben we in kaart gebracht en samengevat in de volgende thema's: **Verkeer & veiligheid, Voorzieningen, Recreatie & toerisme, Sport en Wonen.**

Het onderwerp duurzaamheid kwam vreemd genoeg niet naar voren tijdens de bijeenkomsten en enquêtes. Bij duurzaamheid kunt u denken aan het inzetten van alternatieve energiebronnen als zonne-energie, het verduurzamen van woningen (zonnepanelen, ledverlichting) of het zorgen voor minder uitstoot van broeikasgassen (minder verkeer). De werkgroep vindt duurzaamheid en energiebesparing erg belangrijk voor de toekomst van de inwoners van Barchem en Zwiep. Hier moeten we immers allemaal ons steentje aan bijdragen als straks de gasvoorraad op is. Duurzaamheid heeft daarom in elk thema een plek gekregen in het dorpsplan.

Het dorpsplan beslaat een periode van 10 jaar. In 10 jaar tijd kan veel gebeuren en veranderen. Wat we nu bedenken, kan over 5 jaar achterhaald zijn. En als inwoners wachten we de gevolgen van de verandering liever niet af, maar denken we vooraf na over de gewenste situatie in onze eigen dorpen. Daarom kunt u als inwoner van Barchem en Zwiep over 5 jaar opnieuw inbreng geven voor het dorpsplan. Een tussentijdse evaluatie dus. Het plan kan als het nodig is worden bijgeschaafd, zodat het blijft passen in de tijd.

Nadat de inwoners van Barchem en Zwiep dit plan hebben goedgekeurd, gaan diverse uitwerkgroepen aan de slag om de wensen en ambities te vertalen naar concrete oplossingen. Hiervoor zoeken we per thema nog vrijwilligers. De uitwerkgroepen kunnen gebruikmaken van alle informatie die de werkgroep heeft verzameld. Ook kunnen ze de ervaringen benutten uit andere kernen en hulp vragen van diverse organisaties als dit nodig is. Als werkgroep zijn we erg benieuwd met welke punten de uitwerkgroepen aan de slag gaan.

HOE HEBBEN WE HET DORPSPLAN AANGEPAKT?

In februari 2016 startte de Vereniging Contact Barchem met de voorbereidingen voor de samenstelling van een werkgroep die zich kon bezighouden met een nieuw dorpsplan voor Barchem en Zwiép. Met het vorige dorpsplan (2006-2016) zijn intussen mooie resultaten geboekt. In juni 2016 was de eerste bijeenkomst van de nieuwe werkgroep.

Werkgroep

De werkgroep bestaat uit inwoners van Barchem en Zwiép, van verschillende leeftijden, zowel uit de kernen als uit het buitengebied, en een goede verdeling tussen mannen en vrouwen en achtergrond. De leden van de werkgroep vonden het belangrijk om de inwoners vanaf het begin nauw en vroegtijdig te betrekken bij de opzet en de voortgang van het dorpsplan. Iedereen moest de gelegenheid krijgen om wensen kenbaar te maken. Die gelegenheid was er tijdens verschillende bijeenkomsten en enquêtes. Verder konden inwoners en belangstellenden de ontwikkelingen volgen via de Facebook-pagina, de websites van de Vereniging Contact Barchem, www.barchem.org en een aantal keren via de pers.

Medewerking

Het nieuwe dorpsplan kwam tot stand met hulp van procesbegeleiders van DKK Gelderland (Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen). DKK verleent ondersteuning aan kleine kernen, dorpshuisbesturen en dorpsbelangenorganisaties om de leefbaarheid op het platteland te behouden en verbeteren. Daarnaast is de Gelderse Sport Federatie (GSF) actief betrokken bij het sportieve gedeelte. Ook de gemeente Lochem draagt haar steentje bij.

Schouw

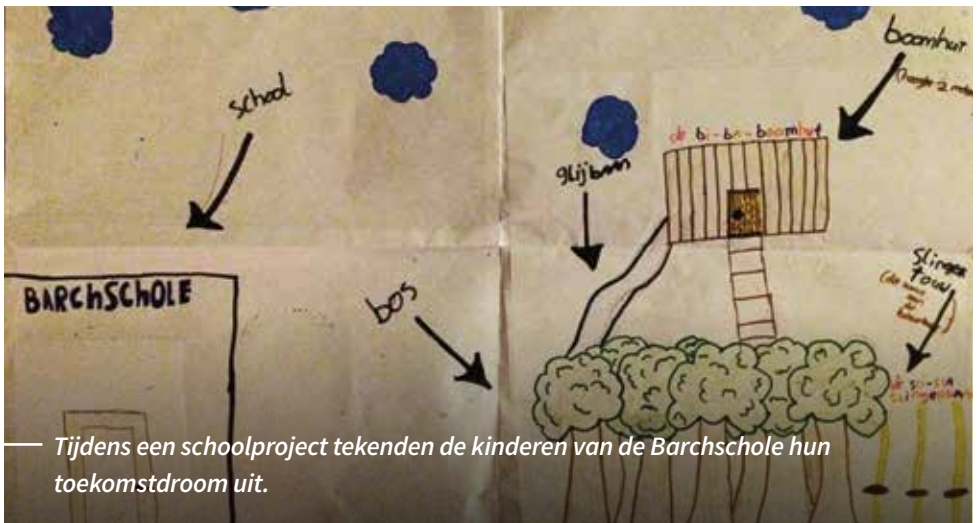
De werkgroep DOP trok er met de fiets op uit om op 3 september 2016 tijdens een rondgang door Barchem en Zwiép nieuwe ideeën op te doen en een beeld te krijgen van plus- en minpunten. Er werd volop gediscussieerd over verbeterpunten en plannen. De eerste contouren van het dorpsplan werden al zichtbaar; aan de hand van zo'n tien thema's werden plus- en minpunten in kaart gebracht.

— De goed bezochte startavond leverde veel bruikbare informatie op.

Startbijeenkomst

Tijdens de goed bezochte startbijeenkomst op 30 september 2016 werden de ervaringen van de rondgang gepresenteerd. De inwoners konden die avond hun wensen per thema kenbaar maken. De kinderen van de Barchschole leverden een aantal mooie werkstukken die hun wensen voor de toekomst lieten zien. Dit alles bij elkaar leverde de werkgroep veel bruikbare informatie op. Na de startbijeenkomst deelde de werkgroep de belangrijkste suggesties en wensen in op basis van de volgende thema's: **Verkeer & veiligheid, Voorzieningen, Recreatie & toerisme, Sport en Wonen.**

— Tijdens een schoolproject tekenden de kinderen van de Barchschole hun toekomstdroom uit.

Enquêtes

De werkgroepleden stelden vragen op om via een online enquête de wensen en opgedane ideeën nog verder te kunnen toetsen bij de inwoners van Barchem en Zwiep. De vragenlijsten werden breed verspreid, onder andere bij de leden van sportverenigingen, de supermarkt, het dorps huis en in Zwiep. Daarnaast was er de Letzbuzz: een camper van DKK die eind november 2016 gedurende een week op verschillende plekken in Barchem en Zwiep een tour maakte. Ook hier werden de vragenlijsten door inwoners ingevuld. Aan ideeën hebben we geen gebrek! Allemaal bedoeld om de leefbaarheid te verbeteren. Soms in eigen straat of buurt, maar ook in het hele dorp en zelfs regionaal.

In het voorjaar van 2017 verzamelde de werkgroep per thema alle uitkomsten. Een van de belangrijkste uitkomsten is dat de inwoners van Barchem en Zwiep trots zijn op hun dorp. Opvallend veel mensen zeggen dat we moeten koesteren wat er is en duidelijk moeten beseffen dat we in een gezonde en fijne omgeving wonen, met basisvoorzieningen in het dorp of redelijk in de buurt. De gedetailleerde uitkomsten kunt u vinden op de website van Vereniging Contact Barchem.

Een week lang konden inwoners in deze mobiele ontmoetingsplek reageren op de vragen van de werkgroep.

Speerpunten

Uit de uitkomsten kwamen de speerpunten voort: wat vinden de inwoners het belangrijkste om mee aan de slag te gaan voor hun dorp en woonomgeving, wat hebben we daar voor nodig en welke suggesties hebben we van inwoners gekregen die we kunnen meenemen in de uitvoering van dit dorpsplan?

De speerpunten werden vervolgens op 6 april 2017 voorgelegd aan een klankbordgroep. Voor deze bijeenkomst waren onder meer ondernemers, instellingen als Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Veilig Verkeer Nederland, Sportraad Lochem, politie, gemeente, woningcorporatie Viverion, makelaars, bestuursleden van sportverenigingen en 't Onderschoer, Stichting Welzijn Lochem en leden uit de vorige werkgroep DOP uitgenodigd. Zij gingen aan thematafels in gesprek over de haalbaarheid van de plannen en ideeën.

Visie

Op basis van de klankbordbijeenkomst is de haalbaarheid van wensen en ideeën zichtbaar geworden. De werkgroep heeft de uitkomsten opnieuw samengevat, per thema geformuleerd wat de grootste uitdagingen zijn en met welke actiepunten de vrijwilligers van de uitwerkgroepen verder kunnen. Per thema beschrijft de visie waar inwoners over 5-10 jaar willen staan. Hier kunnen de uitwerkgroepen vervolgens verder mee aan de slag.

Presentatie

Het Dorpsplan Barchem-Zwiep 2016-2026 wordt op 26 september 2017 gepresenteerd aan de inwoners. De opdracht die de werkgroep kreeg van de Vereniging Contact Barchem, is dan volbracht. Tijdens de bijeenkomst volgt een oproep aan vrijwilligers die willen meewerken aan de uitwerking van dit plan. Natuurlijk blijven de leden van de werkgroep de verdere ontwikkelingen op de voet volgen, of nemen zij deel in een van de uitwerkgroepen.

“Laten we ons niet afvragen wat Barchem niet heeft, maar koesteren en genieten van wat Barchem ons biedt. Een rustig dorp, met natuur rondom, ver van luchtvervuiling door industrie en lichtverontreiniging door steden, ver van snelwegen – en altijd fijn om thuis te komen.”

WELKE THEMA'S STAAN IN HET DORPSPLAN?

We nemen u graag mee in het dorpsplan voor Barchem en Zwiiep aan de hand van de volgende thema's: *Verkeer & veiligheid, Voorzieningen, Recreatie & toerisme, Sport* en *Wonen*.

THEMA 1: VERKEER & VEILIGHEID

Verkeer is een van de belangrijkste thema's in de dorpen. Naar verwachting zal de verkeersintensiteit van Barchem en Zwiiep (= de hoeveelheid auto's, vrachtwagens, et cetera) niet afnemen. 70% van de inwoners geeft aan dat Barchem en Zwiiep niet verkeersveilig zijn. Barchem wordt doorsneden door 3 provinciale wegen. Een gemeentelijke weg (Zwiiepseweg) verbindt Barchem met Zwiiep.

Uit de uitkomsten blijkt ook dat de maximumsnelheid regelmatig wordt overschreden, zowel in Barchem als in Zwiiep. Fietsers en voetgangers ervaren dit als onveilig. Inwoners van Zwiiep geven aan dat de hoge snelheden een belasting vormen. De kern Zwiiep heeft intussen een groot aantal jonge kinderen die deelnemen of gaan deelnemen aan het verkeer. Van handhaving is nauwelijks tot geen sprake. Ook ervaren inwoners overlast van sluipverkeer.

Uitdagingen

- Werken aan de bewustwording over snelheden en handhaven snelheidsregels op de 3 provinciale wegen die Barchem doorkruisen en op de Zwiiepseweg in Zwiiep.
- Werken aan verbetering van de gevaarlijke kruising en oversteekplaats aan de Lochemseweg (bij supermarkt).
- Verbeteren van de openbare verlichting: het is op veel plekken donker op de weg en dit leidt tot onveilige situaties.
- Verbeteren van trottoirs is een lang gekoesterde wens van velen na jarenlang minimaal onderhoud. Het trottoir aan de Ruurloseweg (= provinciaal) verdient aandacht van de provincie Gelderland.

- Werken aan bewustwording bij jongere en oudere fietsers voor een goede zichtbaarheid in het verkeer. Schoolgaande kinderen komen regelmatig in aanraking met voor hen grote voertuigen en zij (en hun ouders) beseffen niet altijd wat de gevaren hiervan kunnen zijn.
- Terugdringen van sluipverkeer vanuit Barchem via de Zwiepseweg naar de Goorseweg.

“De Zwiepseweg in het dorp Barchem is stikdonker. Als voetganger breek je je nek op het trottoir en door de slechte verlichting zie je niks. Oversteken bij de bakker is levensgevaarlijk. Er zou een zebrapad moeten komen.”

Aandachtspunten

- Snelheidsbeperkende maatregelen (in overleg met politie en gemeente) zouden moeten passen bij de structuur en cultuur van Zwiep, iom gemeente. De nota Mobiliteit van de gemeente biedt een kader om periodiek te overleggen over de investeringen die nodig zijn om het mobiliteitsplan te kunnen uitvoeren.
- Openbare verlichting en trottoirs: met de opmerkingen en wensen van inwoners kunnen de knelpunten inzichtelijk worden. Bij de gemeente en provincie kunnen de eigendomsrechten van de openbare verlichting worden opgevraagd. De uitvoering van het openbaar verlichtingsplan en onveilige situaties vragen nader overleg met de gemeente. Dat geldt ook voor de verbetering van de trottoirs (Ruurloseweg in Barchem is met name genoemd, dit is een provinciale weg).
- Veiligheidsbewustzijn bij fietsers: zichtbaarheid en veilig verkeersgedrag zijn belangrijke aandachtspunten. Veilig Verkeer Nederland biedt mogelijkheden voor fietskeuringen op school, gericht op verlichting. Ook kan VVN mogelijk een rol spelen bij de voorlichting over verkeersveiligheid bij bijvoorbeeld leerlingen van de Barchschole en hun ouders.
- Sluipverkeer: de gemeente verwacht dat GPS-systemen na de aanleg van de nieuwe rondweg (Goorseweg Lochem) de kern Zwiep niet langer als snelste route zullen aangeven. Het sluipverkeer biedt echter ook kansen voor de ondernemers in Zwiep.

Terugdringen van verkeer zou daarom niet het uitgangspunt moeten zijn. Het gaat met name om vracht- en landbouwverkeer dat als last wordt ervaren. Belangrijk aandachtspunt is ook dat in beide kernen een 30 kilometerzone wordt ingesteld, waarop wordt gehandhaafd. Dit vergt duidelijke afspraken met de provincie, de gemeente en het openbaar vervoer.

Toekomstvisie Verkeer & veiligheid

De inwoners van Barchem en Zwiep voelen zich veilig in het verkeer in en rondom Barchem en Zwiep, zowel op de fiets als te voet. Wegen, fietspaden zijn goed onderhouden en ook de straatverlichting is in orde.

THEMA 2: VOORZIENINGEN

Barchem en Zwiep hebben voorzieningen die bijdragen aan de leefbaarheid van de dorpen. Zo is er in Barchem een basisschool, supermarkt, bakker, winkels, kerk, horeca, sportverenigingen en dorps huis 't Onderschoer. Ook is in Barchem de woonplusvoorziening voor ouderen. Zwiep heeft recreatie- en horecavoorzieningen. Zonder deze voorzieningen zijn de inwoners van Barchem en Zwiep aangewezen op mogelijkheden in omliggende dorpen en steden. Dan bestaat het risico dat de huidige hechte samenleving zal vervallen. Sommige voorzieningen zijn actief aan de slag met duurzaamheidsmaatregelen, zoals de Barchschole die zonnepanelen op het dak heeft laten plaatsen. Op termijn leidt dit tot kostenbesparing omdat de school eigen energie

opwekt. Mogelijk kan dit voorbeeld aandachtspunt zijn voor andere voorzieningen in Barchem en Zwiép.

Uitdagingen en ambities

- Behoud van dorpshuis 't Onderschoer: het subsidiebeleid van de overheid verandert en er worden steeds minder vaak subsidies verleend. De uitdaging is om de activiteiten en de functie van het dorpshuis te behouden en alternatieve financiële mogelijkheden te onderzoeken. Het bestuur van 't Onderschoer oriënteert zich sinds 2016 op de aanpassing aan de nieuwe externe omgeving en kan hier mogelijk hulp bij gebruiken.
- Zorgvoorzieningen: de inwoners van Barchem en Zwiép zouden graag willen dat er weer een huisarts en tandarts komen. Bij de uitwerking van het vorige dorpsplan werd duidelijk dat Barchem en Zwiép te weinig inwoners hebben om voor een tandarts en huisarts een rendabele bedrijfsvoering mogelijk te maken. Voor een tandarts is dat nog lastiger, vanwege hoge investeringen voor gespecialiseerde apparatuur. Verder bestaat de wens voor 24/7 zorg in de woonplusvoorziening. Oudere inwoners zien graag dat de mogelijkheid tot bloedprikken behouden blijft en dat de mogelijkheden voor dagopvang in Barchem en Zwiép worden onderzocht.
- Basisschool en kinderopvang: de basisschool staat goed aangeschreven en inwoners van Barchem en Zwiép willen graag dat dit zo blijft. De school heeft voldoende leerlingen en met de invoering van het vernieuwde onderwijsconcept lijken de aantallen zelfs weer licht toe te nemen, mede door de instroom van kinderen uit Lochem. Inwoners hebben wel zorgen over de mate van betrokkenheid van de school bij het dorp en zouden graag zien dat die behouden blijft.

*"Dorpshuis 't Onderschoer is het hart van Barchem,
evenals de Barchschole."*

Aandachtspunten

- 't Onderschoer: de inwoners vinden het belangrijk dat het dorpshuis behouden blijft. Het zoeken naar inkomstenbronnen om dit te realiseren blijft een aandachtspunt. Er zijn initiatieven uit omliggende kernen die kunnen helpen de juiste oplossingen te vinden. Ook DKK kan behulpzaam zijn. Naar behoefte van het bestuur van

't Onderschoer kan een uitwerkgroep mogelijk ondersteuning bieden.

- **Zorgvoorzieningen:** huisartsenposten uit de omgeving kunnen mogelijk worden benaderd om wekelijkse spreekuren voor artsen mogelijk te maken in Barchem en/of Zwiëp. Wat voorheen niet mogelijk was, lijkt nu wel mogelijk: in diverse dorpen zijn voorbeelden te vinden van spreekuren die zo in de behoeften voorzagen dat het mogelijk bleek om de frequentie op te voeren. De huisartsen zien het als een extra service en combineren het met huisbezoeken. Samenwerking tussen praktijken kan ook een optie zijn. Daarom is een nieuwe verkenning wenselijk. Stichting Welzijn Lochem kan hierbij ondersteuning bieden (bijvoorbeeld in de vorm het beschikbaar stellen van een behandelbank). Het aantal ouderen is in 10 jaar tijd 20% gestegen. Met het oog op vergrijzing is het zinvol om de wensen voor een structurele 24 uursvoorziening in De Wingerd opnieuw te onderzoeken. Vanuit SWL zijn er mogelijkheden voor het aanbieden van een wekelijks zorgspreekuur. Hier is de ene keer een wijkverpleegkundige aanwezig en de andere keer iemand vanuit mantelzorg. Ook kunnen naar behoefte hulpverleners vanuit andere aandachtsvelden een spreekuur invullen. Een soortgelijk project is in Laren gestart en wordt eind 2017 geëvalueerd. Vanuit de gemeente start een project gericht op ontmoetingsplekken: een ochtend per week vullen met wisselende thema's, gericht op zorg en bezigheid. Het is de vraag of inwoners van Barchem hier ook werkelijk gebruik van zullen maken.
- **Basisschool en kinderopvang:** Avonturijn beheert de speelleergroep en de BSO. De speelleergroep biedt opvang voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar. Er lijkt ook behoefte te zijn aan dagopvang voor 0 tot 4-jarigen. Hier zijn nog geen voorzieningen voor; deze kinderen worden nu opgevangen door familie en gastouders.

Toekomstvisie op voorzieningen

Inwoners van Barchem en Zwiëp hebben in alle levensfasen voldoende voorzieningen die aansluiten op hun behoeften. Zij wonen graag zo lang mogelijk in hun eigen dorp.

THEMA 3: RECREATIE & TOERISME

Inwoners van Barchem en Zwiép zijn trots op hun dorp. Zij weten dat ze in een mooie en unieke omgeving wonen. In Barchem en Zwiép vinden het hele jaar door veel leuke evenementen plaats, die ook van (ver) buiten de dorpskernen veel bezoekers trekken. Te denken valt aan de Wandelvierdaagse, de Paardenvierdaagse en de Batavierenrace. Er zijn volop mogelijkheden om te overnachten en gebruik te maken van de lokale horeca. Meer wandelen en fietsen zijn duurzame vormen van recreatie en toerisme: mensen blijven op een gezonde manier in beweging. De recreatie- en toerismesector zelf maakt een slag in energiezuinige maatregelen.

Uitdagingen en ambities

- Meer recreanten en toeristen: recreanten en toeristen zijn belangrijk voor Barchem en Zwiép. Zowel de recreant, die maximaal een dag verblijft, als de toerist, die meerdere nachten bij ons doorbrengt. Zij dragen bij aan de leefbaarheid en het behoud van werkgelegenheid in het dorp. Door hun uitgaven, in horeca en winkels en hun deelname aan evenementen, leveren zij die bijdragen. De uitdaging is om het effect op de lokale bestedingen te vergroten en hierin strategische keuzes te maken.
- Barchem profileren als wandeldorp: in 2016 is het initiatief gestart om Barchem als wandeldorp te promoten. Daarbij zijn de bestaande wandelactiviteiten meer onderling gerelateerd. De uitdaging is om deze profilering te bezien in een integraal plan met arrangementen, waarbij het wandelnetwerk beter zichtbaar (wandelroutes, klompenpad) is en de gemeenschap van Barchem en Zwiép meer naamsbekendheid krijgt.
- Activiteiten Barchem & Zwiép: er is nog geen overkoepelend overzicht van alle activiteiten in beide kernen. De huidige sites laten zich moeilijk vinden. Ook is het goed bij evenementen aandacht te geven aan andere activiteiten in beide kernen.

*“Ons Barchem: waar je nog de aarde kunt voelen en de sterren kunt zien.
Dat Barchem puur mag blijven.”*

— Een van de ideeën is het oprichten van een educatief centrum over de natuur in de omgeving, waaronder Natura 2000-gebied Stelkampsveld.

Aandachtspunten

- Meer recreanten en toeristen: onderzoeken hoe het aantal recreanten en toeristen kan toenemen en of het haalbaar is om routearrangements te maken waarbij horeca-, recreatie en andere ondernemers uit Barchem en Zwiep interesse hebben om dit gezamenlijk aan te vliegen, zodat zij elkaar kunnen versterken.
- Barchem wandeldorp: een duidelijke profilering en meer naamsbekendheid krijgen en houden voor de gemeenschap van Barchem en Zwiep (een goed gevoel). De mogelijkheden voor georganiseerde wandelingen en dagonafhankelijke en zonder begeleiding te wandelen routes zijn nog onvoldoende en kunnen beter worden benut. Ook is er geen overzicht van wandelroutes. Samenwerking met Staatsbosbeheer in 2017-2018 over nieuwe ideeën (educatief centrum of schaapskudde Stelkampsveld) is cruciaal.
- Activiteiten Barchem & Zwiep: Eigenzinnig Lochem heeft hiervoor kennis, kunde en eventuele financiële middelen beschikbaar. De suggestie is om de iconen van de kernen zichtbaarder te maken en daar de activiteiten aan op te hangen. Het kan helpen om de doelgroepen van de kernen beter te definiëren met toevoeging van activiteiten.

— *Natuurlijk het wandelparadijs: de Lochemse en Kalenberg (de Eiffel in de Achterhoek).*

Toekomstvisie op recreatie & toerisme

Barchem en Zwiep zijn dorpen waar inwoners en mensen van buiten genieten van de mooie omgeving, goede voorzieningen en aantrekkelijke arrangementen voor wandelaars en fietsers. Recreanten en toeristen komen er graag meerdere keren per jaar en brengen hier langere tijd hun vakanties en vrije dagen door.

THEMA 4: SPORT

Er is een rijk verenigingsleven binnen de kernen Barchem en Zwiep. Voor jong en oud is er voldoende mogelijkheid om zich aan te kunnen sluiten bij een (sport)vereniging. Ondanks het grote aanbod zijn er ook zorgen onder de inwoners en verenigingen. Zo is het merkbaar dat het invullen van taken door vrijwilligers moeilijker wordt. Ook is het voor sommige verenigingen moeilijker om bestuurlijke invulling te krijgen. Daarnaast zijn er zorgen over de toekomst van sommige verenigingen, doordat bijvoorbeeld 't Onderschoer als accommodatie te maken krijgt met verlies van subsidies. Dit heeft als gevolg dat huurprijzen omhoog zullen gaan en verenigingen dit zullen moeten doorberekenen aan hun leden.

Uitdagingen en ambities

- Bestuurlijke invulling: er is binnen Barchem en Zwiep volop potentie voor een toekomstbestendig verenigingsleven. Met een proactieve houding vanuit besturen kan het aanbod aansluiten op de wens van de inwoners en blijven verenigingen financieel

en bestuurlijk sterk. Het rijke verenigingsleven in Barchem en Zwiep biedt voor alle inwoners voldoende mogelijkheden om zich uit te leven in sport en spel. Ondanks (of wellicht dankzij) dit grote en diverse aanbod zijn er zorgen.

- Behouden financiële gezondheid: de financiële gezondheid van verenigingen staat onder druk door de verandering van het gemeentelijk accommodatiebeleid waardoor 't Onderschoer gedwongen lijkt te worden om de huurprijzen te verhogen. Ook zullen demografische ontwikkelingen invloed hebben op de toekomst van sportverenigingen.

*“Betrek de jeugd bij het organiseren van evenementen.
Zij zijn de vrijwilligers van de toekomst. Deze sterven uit.”*

Aandachtspunten

- Bestuurlijke invulling: een lokale sportraad zou kunnen helpen om issues waar sportverenigingen mee te maken hebben in beeld te brengen, zodat knelpunten kunnen worden gedeeld. Ook kunnen verenigingen elkaar onderling helpen en samenwerken. Het is de moeite waard te onderzoeken of een omnivereniging (= een overkoepelend bestuur) tot de mogelijkheden behoort. Sportraad Lochem en/of de Gelderse Sport Federatie geeft de cursus ‘Meer vrijwilligers in Kortere Tijd’, die in meerdere Gelderse gemeenten successen heeft geboekt. Ook kunnen verenigingen meer sturing krijgen in het efficiënt werven van vrijwilligers. Daarvoor zijn verschillende cursussen beschikbaar (www.meerinkortertijd.nl).
- Vanuit de Sportraad Lochem is er altijd ondersteuning voor verenigingen. Subsidies (al dan niet structureel) zijn niet verdwenen, maar doelen en voorwaarden zijn veranderd. Maatschappelijke betrokkenheid is als voorwaarden sterk in gewicht toegenomen. Automatismen bij toekenning zijn vervangen door de noodzaak tot gerichte aanvragen. Ook hier biedt de Sportraad Lochem ondersteuning. Om verenigingen een gedegen handelingsperspectief voor de toekomst te kunnen geven, kan de Gelderse Sport Federatie een verenigingsscan afnemen. Hieruit volgen adviezen die verenigingen kunnen helpen.

“Voor sommige verenigingen zal Barchem te klein blijken te zijn. Maar voor een levendige vereniging, die brengt wat jong en/of oud wil, is altijd bestaansrecht.”

Toekomstvisie op sport

Sportverenigingen in Barchem en Zwiép zijn toekomstbestendig en gezond, waardoor een rijk verenigingsleven behouden blijft.

— Het clubhuis van voetbalvereniging SVBV is een favoriete plek om elkaar te ontmoeten en na te genieten na een spannende wedstrijd.

THEMA 5: WONEN

We wonen in een prachtige groene omgeving, in dorpen met goede zorgvoorzieningen, sportvoorzieningen en mogelijkheden om recreatie en toerisme nog verder uit te breiden. Er zijn voldoende huur- en koopwoningen en er is daarin ook voldoende keuze. Toch moeten we alert blijven. Want de leeftijd van onze inwoners neemt licht toe en jongeren trekken weg voor bijvoorbeeld hun studie.

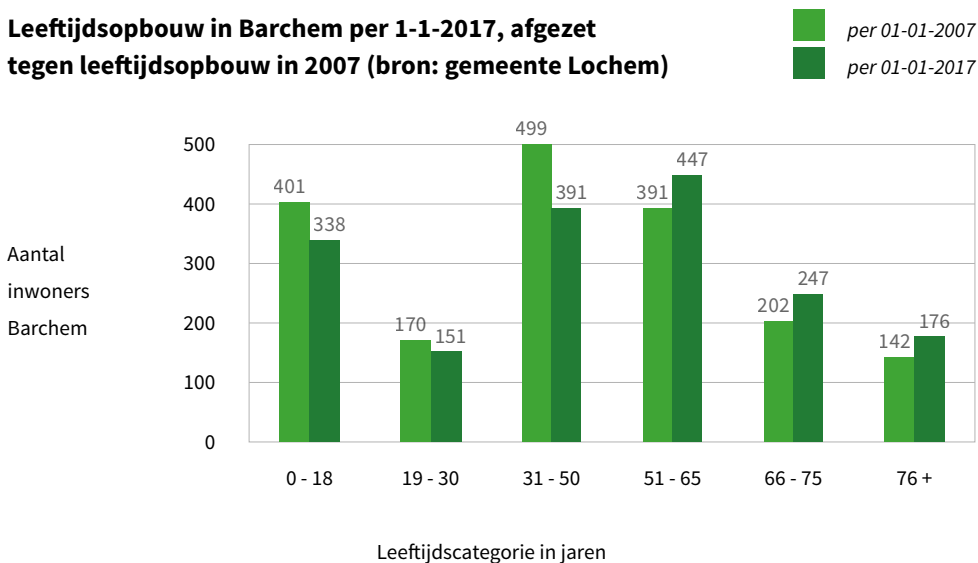
Uitdagingen en ambities

- Vergrijzing en ontgroening: Barchem en Zwiép hebben, net als vele andere dorpen en kleine kernen in Nederland, te maken met vergrijzing en ook ontgroening. Het aantal inwoners tussen de 19-30 jaar daalt, terwijl de leeftijdsgroep 75+ toeneemt. De vraag naar aangepaste woningen voor 75-plussers is niet specifiek naar

voren gekomen in de onderzoeken, maar wel iets om rekening mee te houden. In de onderzoeken is wel de wens voor starterswoningen geuit, maar het is niet duidelijk of starters zelf deze wens hebben of dat het idee bestaat dat er te weinig starterswoningen zouden zijn. Bouwen naar behoefte blijkt het devies.

- Sociale huurwoningen: deze zijn voor een beperkt deel van de inwoners beschikbaar; toekenning is afhankelijk van de inkomensgrens. Op een totaal van 725 huishoudens bezit woningcorporatie Viverion in Barchem 80 sociale huurwoningen, waarvan ongeveer de helft voor senioren en de helft eengezinswoningen. Meerdere huurders gaven aan in het onderzoek dat zij het beeld hebben dat het onderhoud aan hun woning ondermaats is. Mogelijk zijn niet alle mankementen bij de verhuurder bekend of heeft de verhuurder een verkeerd beeld van de woonwensen. De verhuurder heeft aangegeven de ambitie te hebben om in de komende jaren 'een flink aantal woningen' energiezuiniger te maken. Mogelijk dat LochemEnergie hierin een rol kan spelen om het bestand aan huurwoningen versneld te verduurzamen en energiezuinig te maken.

Leeftijdsopbouw in Barchem per 1-1-2017, afgezet tegen leeftijdsopbouw in 2007 (bron: gemeente Lochem)

*“Er moeten woningen zijn waar de jeugd belangstelling voor heeft.
En starters moeten door kunnen stromen naar gezinswoningen.
Uiteraard voor een betaalbare prijs.”*

Aandachtspunten

- Vergrijzing en ontgroening: onderzoeken hoe verdere ontgroening kan worden tegengegaan is wenselijk. Het probleem lijkt daarbij niet zozeer het aanbod van betaalbare starterswoningen, maar een beperkt voorzieningenniveau. De vraag is dus wat het voor jongeren aantrekkelijk maakt om in Barchem te gaan of blijven wonen. Daarnaast kan nader worden uitgewerkt of en hoe vraag en aanbod voor seniorenwoningen beter samen kunnen komen. Voor mensen boven de 75 jaar lijken in de Achterhoek goede experimenten te slagen. DKK kan hier mogelijk voorbeelden van aandragen.
- Sociale huurwoningen: het is wenselijk dat de huurwoningen sneller opgeknapt en energiezuinig gemaakt worden. Een lager energieverbruik door beter geïsoleerde woningen verhoogt het wooncomfort en verlaagt de energiekosten. Een deel van de woningen wordt in de komende jaren gemoderniseerd, een ander deel niet. Een taak kan zijn om de huurders te begeleiden die op de lijst ‘niet moderniseren’ staan. Het is bovendien de vraag of inwoners eventueel achterstallig onderhoud wel voldoende melden, zodat dit kan worden opgelost.

Toekomstvisie op wonen

Inwoners van Barchem en Zwiep wonen in een leefbaar dorp met een gevarieerde samenstelling (huur en koop) in alle leeftijdscategorieën. Er worden geen nieuwe woningen gebouwd als daaraan geen behoefte is. In de energiezuinige en verduurzaamde huurwoningen kunnen huurders met plezier lange tijd blijven wonen.

NAWOORD: HOE NU VERDER?

De leden van de werkgroep dorpsplan Barchem en Zwiep 2016-2026 hebben met veel enthousiasme gewerkt aan dit dorpsplan. Dit had echter niet gekund zonder de vele input van de inwoners van Zwiep en Barchem. Zij hebben hierdoor ook indirect hun betrokkenheid laten zien bij “hun” dorpen. Het is opvallend dat echte grote pijnpunten niet aanwezig lijken te zijn en inwoners graag het huidige leefklimaat met alle voorzieningen willen behouden of zelfs uitbreiden.

— *Schouwen deden we in september 2016 op de fiets.*

V.l.n.r.: Gerritta Arfman, Appie Baas (gemeente Lochem), Judith Keurentjes, Bastiaan Brinkman, Roel Hazenberg (GSF), Kaj van der Mooren (DKK), Dion Rouwenhorst, Leo Lucas, Joop Spijkers (DKK), Henk Essink, Gerrit de Vries en Joris Spiekker.

De werkgroep heeft gekeken naar welke punten het meest leven bij de inwoners. Dit is gebeurd via een informatiebijeenkomst, enquêtes en een Buzz. In een later stadium is er nog een bijeenkomst geweest waarin per werkgroep ook ondernemers, maatschappelijke instellingen, overheid, bedrijven en overige instanties een bijdrage hebben kunnen leveren. Dit alles heeft geresulteerd in een helder geschreven en werkbaar dorpsplan vol goede ideeën. Het is een product van meningsvorming door de inwoners van Barchem en Zwiep. Voor de werkgroepen biedt dit voldoende ideeën en handvatten om in de toekomst met de verschillende onderdelen aan de slag te gaan.

Het plan is geen doel op zich, maar een dynamisch plan dat moeten blijven leven. Het is geen allesomvattend plan. Het kan de lezer opvallen dat bepaalde thema's helemaal niet voorkomen, zoals bijvoorbeeld krimp of criminaliteit. Deze onderwerpen zijn dan niet specifiek door iemand aangemeld. Door middel van Facebook, Barchberichten, de pers, de website van de Vereniging Contact Barchem en bijvoorbeeld de jaarvergadering zult u op de hoogte worden gehouden van de voortgang. Nu is het tijd voor de uitvoering.

Vereniging Contact Barchem zorgt voor de coördinatie van de vrijwilligers die beschikken over kennis, expertise en enthousiasme om mee te willen gaan werken om de diverse plannen te realiseren. Als we allemaal – politiek, organisaties, instanties en burgers – onze schouders eronder zetten, zullen veel ingebrachte ideeën levensvatbaar en succesvol blijken. Het lijkt de werkgroep een goed idee om na 5 jaar een tussentijdse peiling te houden over de voortgang van de projecten.

Aan dit dorpsplan zijn ook aandachtspunten toegevoegd die niet in een van de thema's zijn opgenomen, maar wel genoemd zijn tijdens de bijeenkomsten, of de moeite waard zijn om door de verschillende werkgroepen te worden getoetst op haalbaarheid en mogelijke uitvoering. Daarnaast zijn bijvoorbeeld de krimp en de energietransitie maatschappelijke ontwikkelingen, die de komende jaren van invloed kunnen zijn op ons dorp en daarom bij de verschillende onderdelen extra aandacht verdienen.

De totstandkoming van dit plan was niet mogelijk geweest zonder de inzet van de leden van de werkgroep. Zij staan achter de inhoud van het plan dat er nu ligt en waarvan de uitvoering ligt bij vereniging Contact. Wij wensen vereniging Contact en dorpsgenoten die de plannen gaan uitvoeren veel succes.

Werkgroep Dorpsplan Barchem-Zwiep 2016-2026

Gerritta Arfman, Bastiaan Brinkman, Bert Dinkelman,
Henk Essink, Judith Keurentjes, Gerry Leussink, Leo Lucas,
Maarten Nijenhuis, Dion Rouwenhorst, Joris Spiekker,
Evelien van der Veen en Gerrit de Vries

Met dank aan:

DKK: Kaj van der Mooren en Joop Spijkers
Gelderse Sport Federatie: Roel Hazenberg
Gemeente Lochem: Appie Baas
Letzbuzz: Frank Bolders
Hans Nieboer

IN BARCHEM EN ZWIEP KAN ALLES